

Svenska Bankföreningen

Miljöfrågor i bankverksamhet

31 mars 2008

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Inledning	4
2. Miljö- och klimatfrågor i bankverksamhet	5
2.1 Bankens egen miljöpåverkan	5
2.2 Social Responsible Investment (SRI)	6
2.3 Projektfinansiering	6
2.4 Miljörisker vid kreditgivning	6
3. Bedömning av miljörisker vid kreditgivning	7
3.1 Steg 1: Kartläggning av miljörisker	7
3.2 Steg 2: Utvärdering av miljörisker	10
3.2.1 Verksamhetsutövare	10
3.2.2 Efterlevnad av lagar	11
3.2.3 Hantering av miljörisker	11
3.2.4 Miljöansvar vid företags obestånd	12
3.3 Steg 3: Sammanvägning av de totala miljöriskerna	13
Bilaga 1: Checklista för kartläggning och utvärdering av miljörisker vid kreditgivning	
Bilaga 2: Goda exempel	
Bilaga 3: Krav på miljöinformation i företags årsredovisning	
Bilaga 4: Länkar och referenser	

Sammanfattning

Promemorian "Miljöfrågor i bankverksamhet" har utformats av Svenska Bankföreningens miljögrupp i samverkan med KPMG Bohlins AB (KPMG). Promemorian utgår från den generella miljöpåverkan som en bank ger upphov till och det miljöarbete som en bank kan bedriva. Tonvikten läggs dock på de miljörelaterade risker som är förknippade med bankens kreditgivning. Syftet har varit att lämna förslag på aktiviteter som en bank kan utföra för att identifiera och hantera miljörisker i verksamheten.

Promemorian inleds med en övergripande genomgång av vilka frivilliga internationella initiativ och överenskommelser som en bank kan ansluta sig till eller ta del av för att få vägledning i arbetet med miljörisker.

Därefter beskrivs hur miljö- och klimatfrågor berör bankverksamheten. En banks direkta miljöpåverkan utgörs vanligen av förbrukning av energi, material, resor och transporter. Banken har därför möjlighet att begränsa sin indirekta miljöpåverkan genom att möjliggöra en ökad användning av Internetbanks- och telefonbankstjänster för sina kunder.

I relationen till kunderna finns även andra sätt för banken att ta hänsyn till miljöaspekter, t ex genom att erbjuda kunder placering i miljö- och etikfonder eller genom att kartlägga och utvärdera miljörisker i samband med projektfinansiering.

Promemorian avslutas med en utförlig genomgång av hur en bank kan arbeta med att bedöma miljörisker vid kreditgivning. Miljörisker i samband med kreditgivning betraktas generellt som en banks mest betydelsefulla miljörisker. I arbetet med promemorian har följande tre steg identifierats som viktiga för banken:

- Steg 1: Kartlägg miljöriskerna
- Steg 2: Utvärdera miljöriskerna och hur de bör hanteras
- Steg 3: Gör en sammanvägning av de totala miljöriskerna

I bilagor till promemorian återfinns en del ytterligare information som kan vara användbar både i samband med kreditgivningen och när det gäller bankens miljöarbete. Informationen omfattar en checklista för kartläggning och hantering av miljörisker vid kreditgivning, exempel på hur ett antal banker valt att bedriva sitt miljöarbete samt en beskrivning av vilken miljöinformation som i vissa fall bör återfinnas i ett företags årsredovisning.

1. Inledning

I promemorian görs en inventering av miljöfrågor i bankverksamhet och hur banker kan arbeta för att bedöma miljörisker vid kreditgivning. Promemorian kan användas som utgångspunkt för medlemmarnas fortsatta arbete med att utforma anpassade verktyg och rutiner för kreditgivning. Det slutliga arbetssättet beror på den enskilda banken och det specifika fallet.

Utgångspunkten för riskanalysen är att minska risken för kreditförlust. I hanteringen av miljörisker är det viktigt att agera på ett medvetet sätt och att ta tillvara de möjligheter som ett miljömedvetet angreppssätt kan ge upphov till.

Genom att ansluta sig till någon av de frivilliga internationella initiativ och överenskommelser som finns kan en bank få tillgång till inspiration och hjälpmedel i arbetet med miljöfrågor. De mest centrala initiativen att förhålla sig till är:

- Global Reporting Initiative (GRI) riktlinjer för hållbarhetsredovisning
 - Riktlinjer för vilken hållbarhetsrelaterad information företag kan redovisa
 - Innehåller grundläggande principer för redovisning och indikatorer att inkludera i ett företags externa redovisning
 - Riktlinjerna är framtagna genom en omfattande process av intressentdialoger för att säkerställa den efterfrågade informationens relevans för olika intressentgrupper
- Global Compact
 - Ett ramverk initierat av Kofi Annan och FN från 2000
 - Ramverket omfattar tio principer som täcker miljö, mänskliga rättigheter, korruption och arbetsrättsliga frågor
- The United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI)
 - Globalt partnerskap mellan UNEP och finansiella organ
 - Syftar till att utveckla kunskapen om hur hänsyn till miljö- och samhällsfrågor påverkar den finansiella utvecklingen
 - Medlemmar får tillgång till nätverk, professionell utveckling och ”best practice”
- Principles for Responsible Investments (PRI)
 - Ramverk initierat av investerare i samarbete med UNEP FI och Global Compact
 - Ett antal frivilliga principer som förenar krav på hänsyn till samhälle, miljö och myndigheter under investeringsprocessen
 - Syftar till att underlätta inkludering av miljö och sociala faktorer i den totala bedömningen av en investeringsportföljs värde
 - Företag som ansluter sig till PRI får tillgång till nätverk, samarbete och stöd samt utvärdering av det egna arbetet med de här frågorna

- Equator Principles
 - Ett antal frivilliga principer och riktlinjer rörande projektfinansiering framtagna av ett flertal internationella banker tillsammans med International Finance Corporation
 - Syftar till att tillhandahålla ett accepterat ramverk för långivare och låntagare vid projektfinansiering avseende sociala och miljörelaterade risker
 - Tillämpligt vid finansiering av projekt för 10 MUSD och uppåt
- Carbon Disclosure Project (CDP)
 - CDP initierades 2000 och är ett samarbete mellan internationella investerare. Det startades för att få fram information om hur klimatförändringar påverkar aktievärdet av deras portföljer
 - Företag kan ansluta sig och informera om hur de hanterar de risker och möjligheter som uppstår till följd av klimatförändringar, vilket underlättar dialogen med investerare
 - CDP har idag den mest omfattande databasen i världen avseende information om storföretagens strategier när det gäller klimatförändringar

I bilaga 2 återges några goda exempel på hur ett antal banker valt att bedriva sitt miljöarbete.

2. Miljö- och klimatfrågor i bankverksamhet

Både internationellt och nationellt hanterar banker ökade krav på miljömedvetenhet genom att utforma system och verktyg för att hantera miljörisker på ett effektivt och systematiskt sätt. Det är sedan länge vanligt att bedömning av miljörisker inkluderas i kreditbedömningsprocessen. En annan aspekt av bankens arbete med miljörelaterade risker som kan förväntas bli allt viktigare, är att kartlägga risker i kreditgivningen utifrån ett klimatförändringsperspektiv. Det kan alltså redan i dagsläget vara lämpligt att analysera vilka effekter som förväntade klimatförändringar kan tänkas få när det gäller bankens kreditgivning. Exempelvis kan temperaturförändringar väntas orsaka höjda vattennivåer med risk för översvämningar liksom förändringar i ekosystemen. Kreditgivning till verksamheter som riskerar att påverkas av sådana förändringar kan därmed komma att bli förenad med ökad risk.

Allt fler banker väljer att integrera omsorg om miljön i det operativa arbetet. Syftet är vanligen att minska bankens miljörisker och den miljöpåverkan som banken ger upphov till samt att säkra bankens anseende. I vissa fall kan det vara lämpligt att införa egna system för att styra och följa upp bankens miljöarbete och i andra fall kan det vara lämpligt att införa miljöledningssystem som är certifierbara enligt den internationella standarden ISO 14001.

2.1 Bankens egen miljöpåverkan

En banks egen miljöpåverkan utgörs främst av förbrukning av energi, material, resor och transporter. Genom att kontinuerligt sträva efter ökad energieffektivitet, förbättrad återvinning, minskade avfallsmängder samt effektivare resor och transporter kan banken minska sin miljö- och klimatpåverkan samt sina kostnader.

Genom att påverka hur kunder nyttjar banken och dess tjänster kan banken även minska sin indirekta miljöpåverkan. Exempel är ökad användning av Internetbanks- och telefon-

bankstjänster liksom ökad användning av kort istället för kontanter. Resultatet blir minskad förbrukning av resurser, färre resor till och från banker och bankomater samtidigt som antalet värde transporter reduceras.

2.2 Social Responsible Investment (SRI)

Genom att erbjuda kunder placering i miljö- och etikfonder kan förvaltaren påverka och bidra till skapandet av en hållbar utveckling. En sådan ansats kan även tillämpas för bankens placering av det egna likviditetsöverskottet. Investeringar kan ske i linje med konceptet Social Responsible Investment (SRI). Syftet är att maximera avkastningen samtidigt som placeringen bidrar till någon form av socialt värdeskapande, t ex miljöomsorg, mångfald, jämställdhet eller produktsäkerhet. Den här typen av placeringar erbjuds av flertalet banker.

2.3 Projektfinansiering

Som ett led i bankens hantering av risker kan det vara viktigt för banken att även kartlägga och utvärdera miljörisker i samband med projektfinansiering. The Equator Principles är ett antal principer som kan användas för att hantera miljörisker vid projektfinansiering. I de fall där projektfinansiering avser projekt i andra länder än Sverige är det mycket viktigt att undersöka nationell miljölagstiftning och förekomst av lokala miljöproblem och miljörisker.

2.4 Miljörisker vid kreditgivning

I en bank avser miljörisk ofta den risk som är förknippad med ekonomiska konsekvenser till följd av nuvarande eller framtida åtaganden som ett resultat av en kredittagares miljöpåverkan. I ett första steg är risken kredittagarens, men i ett nästa steg är risken bankens som kreditgivare.

Miljörisker kan klassificeras enligt följande:

- **Direkt risk:** En direkt miljörisk kan t ex vara risken för att banken ska åläggas ett ansvar för efterbehandling av en förorenad fastighet som har tagits över för att skydda en fordran. I Sverige är denna risk i viss mån begränsad i miljöbalken. En annan form av direkt risk är den minskning av fastighetens marknadsvärde som sannolikt uppstår när denna visar sig vara förorenad
- **Indirekt risk:** Miljörisken är indirekt om kredittagarens återbetalningsförmåga försämras till följd av kostnader för miljöskyddande åtgärder. Indirekta risker är mer vanliga än direkta och därför viktigare för banken som kreditgivare att identifiera. I de fall kredittagaren avstår från att utföra tillräckliga miljöskyddande åtgärder kan värdet på kredittagarens verksamhet eller fastighet minska vilket påverkar värdet på bankens säkerhet. Den indirekta risken kan därför leda till en direkt risk för banken
- **Anseenderisk:** Anseenderisk för banken är kopplad till när banken lämnar krediter till företag eller projekt som är kraftigt miljöförstörande med bristfälliga miljöskyddande åtgärder. Exempel som innebär anseenderisk är företag som agerar på ett tveksamt sätt avseende exploatering av ändliga naturresurser eller ur ett klimatperspektiv. Banken kan välja att undvika finansiering av projekt där anseenderisken är hög även om kreditrisken i övrigt anses vara begränsad.

3. Bedömning av miljörisiker vid kreditgivning

Ett systematiskt arbete med att bedöma kredittagarens miljörisiker sker ofta i tre steg. I det första steget kartläggs kredittagarens eventuella miljörisk. I de fall som denna bedöms som betydande utvärderas i ett andra steg den specifika verksamhetens faktiska miljörisiker och systematiska arbetssätt för att hantera dessa. I det tredje steget görs en slutlig sammanvägning av miljöriskerna.

3.1 Steg 1: Kartläggning av miljörisiker

Vid kartläggning av kredittagarens eventuella miljörisiker är det lämpligt att säkerställa om verksamheten har anknytning till särskilda miljörisiker. Exempel på områden att kartlägga är:

- **Väsentliga miljöfrågor:** Kartlägg verksamhetens mest betydande miljöpåverkan ur ett riskperspektiv. Det kan t ex vara relevant att bedöma i vilken utsträckning som en verksamhet omfattas av befintlig eller kommande miljölagstiftning eller kan påverkas av andra förändrade politiska krav. Även risken för klimatförändringar och dess effekter bör kartläggas. Dessutom kan det vara lämpligt att säkerställa att den verksamhet som bedrivs inte är tvivelaktig eller kontroversiell ur ett miljöperspektiv.
- **Bransch:** Miljörisiker är ofta kopplade till inom vilken bransch kredittagaren är verksam eller till vilken typ av verksamhet som bedrivs. Branscher med miljörisk har ofta krav på tillstånds- eller anmälningsplikt. Till hjälp kan banken använda miljöbalkens definitioner av miljöfarlig verksamhet och vilka verksamheter som är tillståndspliktiga eller anmälningspliktiga. Vägledning kan fås genom företagets SNI-kod och förordningen om miljöfarlig verksamhet och dess bilaga¹. Nya regler för vad som är tillstånds- eller anmälningspliktigt gäller från den 1 januari 2008. Att en bransch eller en verksamhet inte är tillstånds- eller anmälningspliktig behöver dock inte betyda att den saknar miljörisiker eller betydande miljöpåverkan. Exempel på sådana är transport- och byggbranscherna.
- **Jordbruksfrågor:** Även jordbruksverksamhet berörs av omfattande miljö- och djurskyddslagkrav. Beroende på storlek och inriktning kan jordbruk innefatta tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalkens regler om miljöfarlig verksamhet (9 kap) Miljönämnden vid kommunen ansvarar för den direkta djurskydds- och miljötillsynen. Utöver lagkraven omfattas jordbrukaren av olika leveransvillkor och krav på produktions- och kvalitetsprogram som t ex Svenskt Sigill eller KRAV². Lantbrukarnas Riksförbunds (LRF) miljöhousesyn är framtagen som ett hjälpmedel för jordbrukaren att själv årligen kontrollera att gården lever upp till svensk lagstiftning och andra gemensamma leveransvillkor. En checklista används för att ta fram en åtgärdsplan. För kreditgivaren kan det vara lämpligt att från kredittagaren inhämta information om genomförd miljöhousesyn.
- **Fastighetsfrågor:** Förorenade fastigheter riskerar att påverka kredittagarens återbetalningsförmåga. Det är därför lämpligt att undersöka om en fastighet (byggnader, markområden eller grundvatten) riskerar att vara förorenad. Om det har bedrivits industriell verksamhet på fastigheten ökar risken för förekomst av förorening. En lista med exempel på särskilt riskfyllda branscher avseende historiska markföroreningar finns i checklistan i bilaga 1.

¹ Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Information kan hittas på Naturvårdsverkets hemsida: <http://www.naturvardsverket.se/>

² Svenskt Sigill är Lantmännens miljö- och kvalitetsmärkning av spannmålsproduktion. KRAV är en kontrollförening för ekologisk odling.

”Sjuka hus” avser byggnader där material eller byggnadsmetoder har använts som lett till fukt- och mögelskador som kan resultera i hälsorisker eller obehag för användaren. Sjuka hus innebär risk för ökade kostnader genom behov av sanering och ombyggnation. En annan risk är byggnader som innehåller miljö- eller hälsofarliga byggnadsmaterial. Det är ofta fallet med äldre byggnader. Exempel på sådana material är asbest, PCB och sk blåbetong som är ett vanligt byggmaterial vilket avger radon. Radon är en radioaktiv gas som även kan finnas naturligt i berggrunden och som kan orsaka förhöjda halter i byggnaden om ventilationen i grunden är bristfällig.

PCB har varit förbjudet sedan 1973, men finns kvar i byggmaterial i många byggnader. PCB har använts i fogmassor, golvmaterial, kondensatorer samt i isolerrutor. I mars 2007 trädde en ny förordning om PCB i kraft (2007:19). Förordningen innebär nya krav på sanering och inventering. År 2013 ska samtliga fastigheter vara sanerade. Inventering av PCB ska redovisas av fastighetsägaren och ska delges tillsynsmyndigheten senast 30 juni 2008. Förordningen gäller dock inte småhus.

- **Lokalisering och förekomst av föroreningar:** Vid kartläggning av miljörisker är det viktigt att ta hänsyn till var verksamheten är lokaliserad och hur den påverkas av klimatförändringar. Beroende på vilken typ av verksamhet som bedrivs kan lokalisering i närhet av känsligt område vara en risk. Verksamheter med kraftig miljöpåverkan och förekomst av bränsle- eller kemikalietankar, deponier och lagring eller behandling av farligt avfall betraktas i detta sammanhang ofta som särskilt riskfyllda.

Om en anläggning är belägen i närhet av känsliga områden och miljökada uppstår kan de negativa konsekvenserna bli mer omfattande än vid miljökada på områden som är planlagda för industriell verksamhet. Vidare krävs särskilda åtgärder vid förvaring av bränsletankar eller tankar för farliga kemiska ämnen. Som kreditgivare bör banken försäkra sig om att kredittagaren har vidtagit dessa³. Även närhet till bostadsområden kan medföra en risk då verksamheten kan omfattas av skärpta bullervillkor, speciellt vid klagomål.

Exempel på känsliga områden är:

- Bostadsområden
 - Naturresevat eller skyddade områden
 - Övriga rekreatiomsområden
 - Vattentäkter (sjöar, vattendrag etc.)
 - Område med risk för översvämning (nedströms större vattendrag) eller strandnära område
- **Efterbehandlingsansvar:** Kreditgivaren bör bedöma risken för att kredittagaren omfattas av efterbehandlingsansvar för förorenad mark och grundvatten till följd av t ex miljöförorenande verksamhet, underjordiska bränsletankar, läckage från deponier eller felaktig lagring av farligt avfall. Det kan vara av betydelse om kredittagaren själv kan ha orsakat föroreningen eller om denna kan ha övertagit efterbehandlingsansvaret vid förvärv av fastighet, bolag eller rörelse. Efterbehandlingsansvaret preskriberas inte och omfattar även historiska föroreningar.

³ Se Naturvårdsverket; NFS 2000:4

Kostnader för efterbehandling kan försämra kundens återbetalningsförmåga och dessutom påverka fastighetens marknadsvärde. Ett utlåtande avseende en fastighets miljöstatus kan begäras i samband med fastighetsvärderingar.

Kredittagaren kan ha kartlagt behov av efterbehandling och omfattning av ansvar. Sådana kartläggningar genomförs främst på myndigheters begäran eller i samband med fastighets- eller företagsförvärv. I det senare fallet är syftet att undvika att överta säljarens efterbehandlingsansvar.

Inom varje länsstyrelse finns en förteckning över de mest prioriterade efterbehandlingsområdena i länet. Respektive länsstyrelse har lokaliserat platser där det har förekommit verksamhet som kan ha gett upphov till föroreningar. Om det finns anledning att tro att kredittagaren bedriver sin verksamhet på en prioriterad fastighet kan detta kontrolleras genom att kontakta länsstyrelse eller kommun. Generellt är det lämpligt att undersöka fastighetens miljöstatus för nya kunder, vilket alltid bör göras vid fastighetsinteckning, för att begränsa bankens direkta miljörisk. I bilaga 1 finns mer information om den här riskklassificeringen.

- **Efterbehandlingsansvar vid förvärv:** Efterbehandlingsansvar⁴ regleras i miljöbalkens 10 kapitel. Efterbehandlingsansvaret omfattar i första hand alltid verksamhetsutövaren enligt principen att förorenaren ska betala. I andra hand kan efterbehandlingsansvaret falla på den fastighetsägare som har förvärvat fastigheten efter 1998 om inte någon primärt ansvarig verksamhetsutövare kan ställas ansvarig.

När det gäller förvärv av ett bolag som har förorenat gäller att miljöansvaret ligger oförändrat kvar i bolaget, även för historiska föroreningar. Även vid överlåtelse av rörelse får köparen enligt praxis räkna med att ta över efterbehandlingsansvaret, men endast för de föroreningar som just denna rörelse har orsakat. Bedömning av risken för efterbehandlingsansvar kan vara särskilt svår om det gäller en äldre industrifastighet vilken kan ha bytt ägare flera gånger. Fastighetsägare vilka inte är efterbehandlingsansvariga kan dock åläggas att ”svara för kostnader som motsvarar den värdeökning på fastigheten som efterbehandlingen medför”.

Enligt miljöbalken kan samtliga verksamhetsutövare som har förorenat fastigheten bli solidariskt ansvariga för efterbehandling. Vid bedömning av omfattning av ansvar kommer det till en skälighetsbedömning i vilken det ska tas hänsyn till ett antal faktorer. Verksamhetsutövaren ska bevisa att verksamheten inte har bidragit till förorening i större utsträckning.

Köparen har undersökningsplikt avseende föroreningar. En bank som tar över en pantsatt fastighet är undantagen detta ansvar. Vid förvärv kan säljare och köpare teckna avtal om vem som ska bekosta nödvändiga efterbehandlingsåtgärder. Det kan begränsa de ekonomiska konsekvenserna av detta ansvar, förutsatt att den part som ålagts efterbehandlingsansvar kan finansiera sanering. Enligt miljöbalken ligger det dock på säljaren att bevisa att den inte har bidragit till eventuella föroreningar på fastigheten. Misslyckas säljaren med detta kan denna omfattas av solidariskt ansvar.

- **Produktions- och produktfrågor:** Analysera vilken typ av produkt kredittagaren tillverkar eller säljer. Utvärdera inte bara produktionsprocessen utan produktens hela

⁴ Efterbehandlingsansvar gäller för miljöfarlig verksamhet vars faktiska drift pågick efter 30 juni 1969. Vid vissa fall kan det även gälla verksamhet som påbörjats innan dess. Även nedlagd verksamhet efter 1969 som orsakat föroreningar riskerar ge upphov till efterbehandlingsansvar. Observera att miljöbalken inte gäller retroaktivt och att en fastighetsägare som förvärvat en förorenad fastighet innan 1999 när miljöbalken började gälla inte kan göras efterbehandlingsansvarig.

livscykel. Identifiera och utvärdera risken för att en produkt inte är långsiktigt hållbar ur ett miljöperspektiv, t ex när det gäller energiförbrukning och hur detta kan komma att påverka den framtida efterfrågan⁵.

3.2 Steg 2: Utvärdering av miljörisiker

I de fall kartläggningen av miljörisiker identifierar att betydande sådana finns eller kan finnas inleds en utvärdering av kredittagarens specifika miljörisiker och hur dessa hanteras. Initialt kan det vara lämpligt att fastställa vem som ansvarar för verksamheten och vem som är verksamhetsutövare. Det är därefter lämpligt att följa upp i vilken utsträckning tillämplig lagstiftning efterlevs och hur kredittagaren hanterat de miljörisiker som identifierats.

En viktig informationskälla vid bedömningen av hur kredittagarens hanterat sina miljörisiker är årsredovisningen där företag med tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet ska redovisa sin miljöpåverkan. I bilaga 3 återfinns en sammanfattning av vilken miljöinformation som ska rapporteras i årsredovisningens förvaltningsberättelse.

3.2.1 Verksamhetsutövare

Kredittagaren eller näringsidkaren ansvarar för att verksamheten drivs i enlighet med gällande lagar och myndighetsföreskrifter. Att utvärdera förekomst av miljörisiker och kredittagarens hantering av dessa är ett naturligt inslag i den samlade bedömningen av kreditrisiken.

Genom en lagändring i miljöbalken 10 kap. 6 § har definitionen för miljöansvar vidgats till att även omfatta den som anses ha kontroll över en verksamhet och inte enbart verksamhetsutövaren. Lagändringen baseras på ett EU-direktiv om miljöansvar (2004/35/EG), jfr SOU 2006:39 "Ett utvidgat miljöansvar" samt prop. 2006/07:95. Från och med 1 augusti 2007 gäller en ny lydelse av 10 kap. 3§ i miljöbalken där det framgår att var och en som förvärvat en förorenad fastighet är ansvarig för att utföra eller bekosta avhjälpandet av förorenings-skada om förvärvaren vid förvärvet kände till föroreningen eller borde ha upptäckt den. Vidare framgår att detta ansvar inte gäller förvärv som en bank eller ett kreditmarknadsföretag gör för att skydda en fordran enligt 7 kap. 3§ lagen (2004:297) om bank och finansieringsrörelse.

En bank anses normalt inte vara den som kontrollerar en verksamhet. I SOU 2006:39 noteras visserligen att en kreditgivare någon gång kanske förbehållit sig ett så stort inflytande över kredittagarens verksamhet att det skulle kunna komma att omfatta en sådan direkt kontroll som förutsätts för ett ansvar som verksamhetsutövare⁶. Dock konstaterade utredningen att det förefaller främmande att utlåning och den kontrollerande uppföljningen av finansieringen och vidtagna åtgärder i syfte att skydda fordran, skulle kunna förenas med ett uppträdande som innebär att kreditgivaren anses driva eller kontrollera verksamheten. Enligt utredningen torde det normalt inte finnas anledning att räkna med något verksamhetsutövaransvar i dessa fall⁷. I propositionen 2006/07:95 framgår att miljöansvarsutredningen har dragit slutsatsen att det inte vare sig i förarbeten eller i rättspraxis finns något starkt stöd för att verksamhetsutövarbegreppet i miljöbalken har en så vid tillämpning att det omfattar miljöansvarsdirektivets kontrollansvar.

Sammanfattningsvis kan – vad gäller kreditgivare och diskussionen om verksamhetsutövare och kontrollansvar – konstateras att sedvanlig kreditgivning samt kontroll och uppföljning av

⁵ Jfr t.ex. lagen (2008:112) om ekodesign.

⁶ SOU 2006:39, sid 104

⁷ SOU 2006:39, sid 327

kreditengagemang i syfte att bevaka och i erforderliga fall vidta åtgärder för att skydda fordran, inte bör kunna utlösa ett ansvar för kreditgivaren grundat på verksamhetsutövarbegreppet.

3.2.2 Efterlevnad av lagar

I Sverige är all grundläggande miljölagstiftning samlad i miljöbalken (1998:808). Enligt miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva vissa typer av miljöpåverkande verksamhet. Vilka verksamheter som behöver tillstånd från miljödomstol eller länsstyrelse (A respektive B anläggningar) eller är skyldiga att anmäla start eller förändringar i verksamheten till kommunen (C anläggningar) specificeras i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Härutöver krävs särskilt tillstånd enligt miljöbalken för att t ex bedriva vattenverksamhet, grustäkt eller för att hantera vissa kemikalier.

En tillståndspliktig verksamhet måste söka och beviljas tillstånd för att starta och driva verksamheten. I ett tillstånd anges villkor för verksamheten i form av exempelvis gränsvärden för utsläpp av olika ämnen till luft eller vatten, bullernivåer samt verksamhetens omfattning eller produktion. Tillståndsplikten bygger på ett system med egenkontroll och en årlig rapportering till myndigheterna. Dessa anläggningsbaserade miljörapporter är offentlig handling och kan beställas från respektive tillsynsmyndighet, i första hand länsstyrelsen. I vissa fall är det kommunen som är tillsynsmyndighet även för tillståndspliktiga verksamheter.

Att bedriva tillståndspliktig verksamhet utan giltigt tillstånd är enligt lagstiftningen ett miljöbrott med böter eller fängelse som följd. Oförmåga att uppfylla lag och villkor kan resultera i en rad sanktioner. Dessutom kan det innebära ett behov av investeringar i ytterligare reningsutrustning eller processförändringar. Utöver straffsanktioner avseende miljöbrott kan verksamhetsutövaren drabbas av ersättningsskyldighet gentemot närboende och andra parter som har lidit skada på person eller egendom. Krav på skadestånd kan i princip ställas även om företaget inte har överskridit de gränsvärden som fastställts i tillståndet.

I vissa fall kan tillståndmyndigheter genomföra åtgärder på bekostnad av företaget. Ekonomiska konsekvenser av oförmåga att efterleva lagstiftning och tillståndsvillkor kan bli kännbara.

Vid verksamhet i utlandet är det viktigt att förhålla sig om lokala miljölagar och lokala miljörisker. Vidare spelar tillämpning av befintlig lagstiftning och tillsyn en viktig roll. Vid osäkerhet kan det vara lämpligt att agera med försiktighet. I utvecklingsländer är det lämpligt att vara särskilt uppmärksam på dålig vatten- och luftkvalitet, dålig avfallshantering och bristfällig kemikaliekontroll.

3.2.3 Hantering av miljörisker

Det är viktigt att undersöka kredittagarens medvetenhet om och hantering av de miljörisker som verksamheten ger upphov till. En bra hantering av miljöriskerna kan bidra till en lägre sammanlagd miljörisk. En verksamhet kan generera påtaglig miljörisk, men om kredittagaren hanterar denna på ett systematiskt sätt minskar risken. Exempel på verktyg som företag använder för att hantera miljörisker är:

- **Miljöpolicy:** En miljöpolicy är ett uttalande och åtagande från företagsledningen om dess intentioner och principer för den egna verksamhetens miljöpåverkan. Miljöpolicyn anger

riktlinjerna för miljöarbetet och ligger till grund för de miljömål som företaget arbetar mot och den systematiska uppföljningen av dessa.

- **Miljöledningssystem:** Ett miljöledningssystem är ett verktyg för att strukturera det miljöarbete som bedrivs i företaget utifrån dess miljöpolicy. Det består av en uppsättning rutiner och processer som bland annat säkerställer efterlevnad av lagar och andra regler, syftar till en ständig förbättring och möjliggör för företaget att uppnå sina miljömål. Ett miljöledningssystem kan av extern part certifieras i enlighet med den internationella miljöledningsstandarden ISO 14001. Företag med miljöledningssystem har i allmänhet en god kunskap och dokumentation om sin egen miljöpåverkan och beredskap inför eventuella framtida miljöproblem. Miljöledningssystem kan i vissa fall reducera kreditgivarens miljörisk genom förekomsten av mer systematisk hantering av miljöpåverkan och miljörisker.
- **Miljörevision:** Miljörevisionen kan användas i två olika syften. Det är en mer eller mindre omfattande systematisk genomgång av hur en anläggning eller ett helt företag efterlever miljölagstiftning samt påverkar miljön. I miljöledningssammanhang används begreppet miljörevision även i bemärkelsen uppföljning av miljöledningssystemet, det vill säga en intern eller extern process för att utvärdera om systemet uppfyller kraven i ISO 14001.
- **Miljödriven affärsutveckling:** Verksamheter som producerar eller säljer mer miljövänliga eller mer innovativa produkter och tjänster kan i vissa fall antas ha en mer positiv framtida utveckling och efterfrågan än andra jämförbara företag.
- **Miljöredovisning:** En återkommande redovisning av miljöarbetet i form av en separat miljö- eller hållbarhetsredovisning eller en miljö- och hållbarhetsredovisning inkluderad i årsredovisningen ger ofta god information om hur miljöarbetet bedrivs.
- **Miljöförsäkring:** Tillståndspliktiga verksamheter i Sverige är skyldiga att teckna en obligatorisk miljöförsäkring enligt miljöbalken. Försäkringskapitalet ska användas för att bekosta efterbehandling av förorenade områden där det saknas en betalningsduglig ansvarig part. Försäkringen är en form av avgift till en rikstäckande efterbehandlingsfond och täcker inte den eventuella skada på miljö, person eller egendom som den enskilda verksamheten orsakar. Det kan därför vara önskvärt med någon form av kompletterande frivillig miljöförsäkring som ersätter skador hos tredje part i samband med miljörelaterade olyckor och/eller företagets efterbehandlingsutgifter.

I många ordinarie företagsförsäkringar finns ett visst grundläggande skydd framförallt i samband med olyckor av olika slag, men mer omfattande frivilliga miljöförsäkringar är inte lika vanliga. Om en sådan försäkring finns innebär det att de ekonomiska konsekvenserna av verksamhetens miljöpåverkan kan begränsas och miljörisken är lägre, i varje fall inom de områden som omfattas av försäkringen. I vissa branscher är det mindre vanligt att inte vara fullt försäkrad. Detta är en klar risk vid kreditgivning.

3.2.4 Miljöansvar vid företags obestånd

I praktiken visar sig ofta ett företags miljöbelastningar i samband med en obeståndssituation eller konkurs. Företaget ska då avvecklas, varvid ett eventuellt miljöansvar ställs på sin spets.

Konkursbos ansvar för föroreningar är i dagsläget inte i alla delar klart. I korthet brukar man dock skilja på rena förvaringsfall och fall av undersökning och efterbehandling av föroreningar orsakade av det konkursdrabbade företags verksamhet.

I förvaringsfallen anses konkursbona ha ett miljöansvar, vilket innebär att konkursboet kan drabbas av kostnader. När det gäller undersöknings- och efterbehandlingsfallen anses ett konkursbo som huvudregel inte ha något miljöansvar utom i de fall där konkursboet bedrivit verksamhet. I de fall ett konkursbo anses ha ett miljöansvar och därmed kan drabbas av kostnader, är det sannolikt så att det är den allmänna tillgångsmassan i konkursboet som ska belastas och inte särskild egendom såsom exempelvis fastighet, vilken kan vara pantsatt för enskild eller några borgenärs räkning.

Bankerna har inte något direkt miljöansvar i konkurssituationer, vilket följer av huvudregeln att kreditgivare inte har något miljöansvar i anledning av sin kreditgivning. Bankerna kan däremot indirekt drabbas ekonomiskt, beroende på att konkursbon i vissa fall har ett miljöansvar som kan medföra kostnader som drabbar borgenärskollektivet. Vidare kan en bank i egenskap av panthavare påverkas ekonomiskt om själva panten, t ex en fastighet, är belastad av föroreningar och därmed minskar i värde eller helt saknar ett realiserbart värde.

Avslutningsvis bör nämnas att företag naturligtvis har möjlighet att teckna försäkringar, vilka också kan omfatta miljöskador vilket i vissa fall direkt och i andra fall indirekt kan komma banken tillgodo, se avsnitt 3.2.4.

3.3 Steg 3: Sammanvägning av de totala miljöriskerna

Analysen av kredittagarens miljörisiker avslutas med en bedömning som fastställer kredittagarens totala miljörisk samt om den är acceptabel eller inte. Bedömningen sker genom en sammanvägning av den miljörisk som har identifierats som t ex verksamhetens lokalisering och efterlevnad av lagar samt det sätt på vilket kredittagaren agerar för att hantera och reducera miljörisiker. En väl utvecklad hantering av miljörisiker kan innebära att en verksamhet med förhållandevis hög miljörisk (t ex med kraftig miljöpåverkan) kan anses ha en acceptabel total miljörisk (låg total risk).

Bedöms miljörisiken däremot som hög eller hanteringen av miljörisiker som bristfällig är den sammantagna miljörisiken betydande och bör påverka kreditengagemanget. Olika åtgärder kan vidtas för att skapa en bättre risksituation, t ex. kan kompletterande säkerhet begäras eller så kan storleken på engagemanget reduceras.

Resultatet av miljöriskbedömningen bör dokumenteras och förvaras i kundakten och en summering kan infogas i kredit-PM. Av summeringen bör kredittagarens totala miljörisknivå framgå (acceptabel eller betydande).

Bilaga 1: Checklista för kartläggning och utvärdering av miljörisker vid kreditgivning

Kartläggning av miljörisker

- Kartlägg vilken typ av verksamhet som bedrivs och verksamhetens mest betydande miljöpåverkan
- Undersök om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig (miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken). Gäller även jordbruk
- Kartlägg risken för att fastigheten är förorenad och för eventuellt efterbehandlingsansvar (var uppmärksam på risken för historiska föroreningar)
- Kartlägg risken för att fastigheten/byggnader kan omfattas av omfattande saneringskrav (sjuka hus, radon, asbest, PCB, etc.)
- Kartlägg om verksamheten är lokaliserad i närhet av känsliga områden, som vattentäkt, bostadsområde eller skyddade områden
- Kartlägg verksamhetens geografiska lokalisering och utvärdera risken för att denna kan påverkas av konsekvenser av klimatförändring
- Analysera produktionsprocessen och produktens livscykel ur ett miljöperspektiv

Utvärdering av miljörisker

- Identifiera och säkerställ vem som är verksamhetsutövare
- Bedöm kredittagarens efterlevnad av relevanta lagar och föreskrifter. Vid tillståndspliktig och/eller internationell verksamhet kan det vara bra att vara särskilt uppmärksam
- Bedöm kredittagarens hantering av identifierade miljörisker, undersök:
 - förekomst av miljöpolicy och miljöledningssystem och om verksamheten är miljöcertifierad enligt ISO 14001
 - förekomst av interna eller externa miljörevisioner
 - om kredittagarens har en miljödriven affärsutveckling och om produkter eller tjänster är hållbara utifrån ett miljöperspektiv
 - förekomst och form av miljöförsäkring

Sammanvägning av de totala miljöriskerna

- Bedöm om kredittagarens totala miljörisker är acceptabel eller betydande genom sammanvägning av identifierad risk och kredittagarens hantering av dessa.
- Utvärdera den totala miljörisknivån och bedöm hur kreditengagemanget kan påverkas samt vilka åtgärder som bör vidtas

Lista - exempel på riskfyllda branscher avseende historiskt förorenad mark

- Massa - och pappersindustri
- Sågverk
- Träimpregnering
- Verkstadsindustri
- Ytbehandling av metaller
- Anläggning för tillverkning av bekämpningsmedel
- Anläggning för miljöfarligt avfall
- Textilindustri (där färgning och beredning har förekommit)
- Garveri (där kromgarvning har förekommit)
- Bilsrot och skrothandel
- Bensinstation (som inte omfattas av SPIMFAB, SPI Miljösaneringsfond AB)

Risiklassificering av efterbehandlingsområden

Länsstyrelsen har lokaliserat över 80 000 platser där det förekommit verksamhet som gett upphov till föroreningar. Av dessa är 13 000 riskklassade. Klassificeringen går från 4, som är liten risk till 1, som är mycket hög risk. Undan för undan efterbehandlas de områden i riskklass 1 som bedömts utgöra störst risk för hälsa och miljö. För prioriterade fastigheter kommer verksamhetsutövarna att ansvara för en majoritet av undersökningarna med tillhörande åtgärder. De fyra riskklasserna är:

Risiklassificering av efterbehandlingsområden

Länsstyrelsen har lokaliserat över 80 000 platser där det förekommit verksamhet som gett upphov till föroreningar. Av dessa är 13 000 riskklassade. Klassificeringen går från 4, som är liten risk till 1, som är mycket hög risk. Undan för undan efterbehandlas de områden i riskklass 1 som bedömts utgöra störst risk för hälsa och miljö. För prioriterade fastigheter kommer verksamhetsutövarna att ansvara för en majoritet av undersökningarna med tillhörande åtgärder. De fyra riskklasserna är:

Risiklass	MIFO ⁸	Risiklass	MIFO
1	Mycket stor risk	3	Måttlig risk
2	Stor risk	4	Liten risk

⁸ Metodik för Inventering av Förorenade Områden

Bilaga 2: Goda exempel

Nedan beskrivs hur några banker valt att bedriva sitt miljöarbete.

HSBC

År 2006 utnämndes HSBC till årets mest hållbara bank i Financial Times Sustainable Banking Awards. I företagets Corporate Responsibility rapport skriver HSBC att de fick utmärkelsen för sin förmåga att integrera sociala, miljörelaterade och affärsrelaterade mål.

HSBC arbetar för att koldioxidneutralisera verksamheten och följer upp sina utsläpp av koldioxid över tiden. Under 2006 ökade utsläppen och som ett resultat införde företaget handlingsplaner för att kunna kombinera en expanderande verksamhet med minskade utsläpp av koldioxid. Strategier som tillämpas i detta arbete är bland annat energieffektivisering, grön elektricitet och att kompensera för koldioxidutsläpp. Det miljöledningssystem som tillämpas innebär bland annat att man vid upphandling ställer särskilda miljökrav på leverantörer.

Vid projektfinansiering tillämpas the Equator Principles i kombination med bankens egen standard för miljöriskbedömning. I den senare ingår branschspecifika principer som syftar till att identifiera miljörisker. Utöver dessa verktyg samarbetar HSBC med ett antal internationella miljöskyddsorgan för att hantera finansiering av ur miljöperspektiv tvivelaktiga projekt. Under 2006 avslutades ett fem år långt miljöskyddsprogram i samarbete med Botanic Gardens Conservation International (BGCI), Earthwatch International och Världsnaturfonden.

Rabobank

Rabobank rankades som fyra i Global Reporters ”2006 Survey on Corporate Social Responsibility”. Ett av bankens ledord är hållbar lönsamhet. Rabobank påverkar samhället och miljön genom ett inflytande över investeringar och konsekvenser av investeringar. Verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan ingår i de riktlinjer som fastställts för Rabobanks verksamhet.

År 2003 undertecknade Rabobank the Equator Principles och har vidare undertecknat ”the Statement by Financial Institutions on the Environment and Sustainable Development”. Med detta menar man att arbetet med att bidra till skapandet av en hållbar utveckling är ett kollektivt ansvar mellan myndigheter, näringsliv och individer. För en bank innebär det att miljörisker är en central komponent vid riskanalys och riskhantering. Vidare innebär det att banken ska uppmuntra klienter att agera ansvarfullt och följa gällande miljölagar.

Rabobank erbjuder ett flertal tjänster och produkter som direkt eller indirekt bidrar till både miljön och samhället. Ett exempel är kreditkort där innehavaren bidrar till klimatprojekt. Vidare har banken integrerat resultat av hållbarhetsarbetet, hållbarhetsprestanda, som en variabel i kreditgivningsprocessen.

Barclays

Barclays var under 2006 inkluderad i Dow Jones Sustainability Index och FTSE4Good Index och stödjer Carbon Disclosure Project (CDP). Banken rankades topp 50 bland världens 500 största företag av CDP Leadership Index. Bankens miljöledningssystem är certifierat enligt ISO 14001 och den brittiska verksamheten är koldioxidneutral. Banken har sedan 2000 gett ut en hållbarhetsredovisning enligt GRI som är granskad av oberoende part.

Viktiga drivkrafter bakom bankens hållbarhetsarbete är dels klimatförändringarna, dels den alltmer omfattande debatten kring hållbar utveckling.

I samband med projektfinansiering tillämpar banken the Equator Principles. Utvärdering av miljörisiker är sedan länge en formell del av kreditprövningen. Banken har framställt interna riktlinjer för bedömning av miljörisk vid kreditgivning. Dessa riktlinjer är framtagna för ca 50 olika branscher och inkluderar bland annat en översikt av varje område och anvisningar för vilken typ av aktiviteter som banken kan förvänta sig att en kredittagare i en viss bransch ska ha tagit i syfte att identifiera och hantera risker.

Bankens riktlinjer lägger en särskild vikt vid verksamheter med hög profil avseende sociala och miljörelaterade risker. Exempel på sådana verksamheter är telekommunikationsföretag, olja, gas- och gruvbolag samt större infrastrukturprojekt. Utöver bankens interna riktlinjer har den också i samarbete med UNEP FI framtagit ett verktyg avsett för bedömning av miljörisiker.

Följande sektorer och undersektorer till dessa omfattas av Barclays interna riktlinjer:

- Jordbruks- och fiskeindustri
- Metall- och gruvindustri
- Olje- och gasindustri
- Elbranschen, tillhandahållande och distribution
- Kemikaliebranschen, läkemedelstillverkning och förvaring
- Allomfattande tillverkning
- El, gas- och vattenbolag och avfallshantering
- Infrastruktur
- Servicebranschen
- Skogsindustri

Sala Sparbank

”Som en lokal fristående bank vill vi ta vår del av ansvaret för miljön. Vi är stolta över att vi var den första banken i Sverige som miljöcertifierades och vi är övertygade om att ett långsiktigt miljöarbete är bra för våra kunder och för bygdens framtid. I miljötänkandet ingår att förenkla kundernas affärer på ett sätt som gör att resursåtgången minskar - på så sätt förbättrar vi samhällets ekologiska hållbarhet och även våra kunders ekonomi”.

Sala Sparbank har bedrivit ett aktivt miljöarbete sedan 1998 genom att införa ett miljöledningssystem vilket certifierades enligt ISO 14001 i januari 2002. Rollen som lokal sparbank och möjligheten att påverka det lokala samhället bidrog till starten på detta långsiktiga samhälls- och affärsnyttiga arbetet.

I bankens miljöpolicy anges riktlinjerna för bankens miljöarbete. Utifrån policyn har banken utformat handlingsprogram som anger de områden där banken påverkar miljön mest och där banken satt upp miljömål. Bankens miljöarbete är integrerat i bankens verksamhet och miljömål följs upp löpande tillsammans med övriga verksamhetsmål. Sala Sparbanks miljöarbete koncentrerar sig på bankens kärnverksamhet med lån/finansieringar, sparande/investeringar samt kontanthantering/betalningar.

Banken har bland annat ställt krav på att miljörisikanalys ska göras för samtliga kreditengagemang över en viss beloppsnivå. Genom miljörisikanalysen blir banken medveten om den miljöpåverkan som är kopplad till kundens verksamhet och som kan påverka kundens återbetalningsförmåga till banken. Riskanalysen ger också banken möjlighet att komma med förslag till finansiering av miljöförbättrande åtgärder i verksamheten. Andra krav som Sala Sparbank har är att samtliga anställda ska ha en relevant utbildning inom miljö som är i linje med de egna arbetsuppgifterna.

Bilaga 3: Krav på miljöinformation i företags årsredovisning

Moderniseringsdirektivet infördes i årsredovisningslagen (ÅRL) i maj 2005 och tillämpas för räkenskapsår som inleds efter 30 april 2005. Direktivet ställer ökade krav på icke-finansiella centrala resultatindikatorer och säger bland annat att förvaltningsberättelsen ska, där så är tillämpligt, innehålla upplysningar om icke-finansiella centrala resultatindikatorer, t ex upplysningar om miljö- och personalfrågor, som är relevanta för den aktuella verksamheten. Bestämmelser om förvaltningsberättelsens innehåll återfinns i ÅRL 6 kap. 1-4 §§.

Sedan 1999 gäller dessutom att företag som är tillstånds- eller anmälningsskyldiga enligt miljöbalken ska lämna upplysningar om verksamhetens miljöpåverkan. Kravet från 1999 tydliggjordes 2005 genom att skrivningen i lagtexten ändrades till ”ska alltid lämna upplysningar om miljöpåverkan”. Dessutom finns sedan tidigare den allmänna upplysningsskyldigheten i förvaltningsberättelsen som även inkluderar väsentlig miljöinformation.

Krav på icke-finansiell resultatinformation i förvaltningsberättelsen

Nedanstående information är exempel på icke-finansiell information som kan förväntas finnas i förvaltningsberättelsen. Exempelen är hämtade från förarbeten till årsredovisningslagen (Prop 2004/4:68), publika tolkningar t ex Bokföringsnämndens uttalande (BFN U 98:2) och praxis.

Redogörelsen i förvaltningsberättelsen bör utgå från och informera om vilka miljö- och personalfrågor som är relevanta för företaget.

Exempel på miljöinformation som kan redovisas omfattar:

- Betydande under året genomförda aktiviteter
- Kvantifierade uppgifter om mål och resultat i relation till användningen av insatsfaktorer, miljöpåverkan från utsläpp, produkter och tjänster, avfall samt transporter

Exempel på personalinformation som kan redovisas omfattar:

- Policies i fråga om anställnings- och arbetsvillkor (förekomst av kollektivavtal) samt resultat av utvärderingar och åtgärder på dessa områden
- Insatser på jämställdhetsområdet och resultat av lönejämförelser kan kommenteras
- Mål och statistik för sjukfrånvaro, skador och olyckor

Exempel på social information som kan redovisas omfattar:

- Vilka etiska riktlinjer (uppförandekoder) som tillämpas i företaget
- Vilka andra sociala riktlinjer som styr val av samarbetspartners, kunder och leverantörer samt resultatet av uppföljning av dessa

Dessa upplysningskrav gäller även koncernredovisningen. Ett svenskt moderföretag kan därför bli skyldigt att i koncernförvaltningsberättelsen lämna upplysningar av de aktuella slagen även avseende dotterföretag. Detta gäller såväl svenska som utländska dotterföretag.

Upplysningar om verksamhetens miljöpåverkan ska enligt de allmänna kraven på förvaltningsberättelsens innehåll lämnas om upplysningarna är av väsentlig betydelse för bedömning av företagets finansiella utveckling.

Exempel på sådan information är:

- Ändrade marknadsförutsättningar
- Betydande saneringsbehov
- Överskridanden av tillståndsvillkor

Det är lämpligt att i förekommande fall, även kommentera att företagsledningen inte känner till några ändrade marknadsförutsättningar eller betydande saneringsbehov och inte heller har överskridit några tillståndsvillkor.

Företag som bedriver verksamhet som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 9 kap. 6 § miljöbalken ska i tillägg alltid lämna uppgift om verksamhetens miljöpåverkan utöver vad som följer av de allmänna kraven om förvaltningsberättelsens innehåll. BFNs uttalande BFN U 98:2 behandlar den särskilda upplysningsskyldigheten för tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet och tillämpas fullt ut av allt fler företag.

BFN U 98:2 efterfrågar följande miljöinformation från tillståndspliktiga företag (avser endast svenska verksamheter):

- Information om verksamhet som bedrivs som är tillstånds- eller anmälningspliktig
- Information om vad tillstånds- eller anmälningsplikten avser
- För tillståndspliktig verksamhet ska anges om miljöpåverkan i huvudsak sker genom utsläpp till luft, vatten eller mark eller genom avfall eller buller
- Om väsentliga tillstånd ska förnyas under kommande räkenskapsåret ska detta anges liksom skälet därtill
- Om tillstånd eller godkänd anmälan ännu inte föreligger ska detta kommenteras
- Eventuella väsentliga förelägganden enligt miljöbalken ska kommenteras
- Information om hur beroende företaget är av den tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheten

Även i relation till denna upplysningsskyldighet blir det allt vanligare att företag även kommenterar händelser som inte inträffat, t ex att inga väsentliga tillstånd ska förnyas under kommande räkenskapsår. På samma sätt har det blivit allt vanligare att icke-tillståndspliktiga företag kommenterar i förvaltningsberättelsen att de inte bedriver någon miljöpliktig verksamhet. Det kan också vara lämpligt att i koncernförvaltningsberättelsen rapportera koncernens mest betydande miljöpåverkan, vilken kan skilja sig åt från de tillståndspliktiga svenska verksamheternas miljöpåverkan .

Ytterligare källor till vilken information som efterfrågas i företags årsredovisningar eller i separata miljö- och hållbarhetsredovisningar är:

God redovisningssed

- FAR SRS Redovisningsrekommendation RedR 1 Årsredovisning i aktiebolag (FAR Förlags samlingsvolym del 1, uppdateras årligen i januari, www.farforlag.se)
- Bokföringsnämnden BFN 98:2 Miljöinformation i Förvaltningsberättelsen (FAR Förlags samlingsvolym del 1, uppdateras årligen i januari, www.farforlag.se)

Frivilliga informationskrav

- Sveriges Finansanalytikers Förenings rekommendation om Corporate Responsibility. Rekommendation återger dels de legala krav som återges ovan, dels förslag på frivillig information som efterfrågas av analytiker (uppdateras vartannat år, www.finansanalytiker.se)
- Global Reporting Initiatives (GRI) Sustainability Reporting Guidelines accepteras i allt större utsträckning som en global standard för miljö- och hållbarhetsredovisning. Avsnittet Environmental Performance Indicators innehåller exempel på 30 olika miljörelaterade indikatorer som företag föreslås redovisa. 17 av indikatorerna betraktas som ”core-indicators” och resterande som ”additional-indicators” vilket innebär att de ska redovisas om de betraktas som relevanta för det specifika företaget (www.globalreporting.org).

Bilaga 4: Länkar och referenser

- Arbetsmiljöverket: www.arbetsmiljoverket.se
- Barclays: www.barclays.com
- Carbon Disclosure Project: www.cdproject.net
- Global Compact: www.globalcompact.org
- HSBC: www.hsbc.com
- Jordbruksverket: www.jordbruksverket.se
- Kemikalieinspektionen: www.kemikalieinspektionen.se
- Lantbrukarnas Riksförbund: www.lrf.se
- Länsstyrelsen: www.lansstyrelsen.se
- Naturvårdsverket: www.naturvardsverket.se
- Principles for Responsible Investment (PRI): www.unpri.org
- Rabobank: www.rabobank.com
- Sala sparbank: www.salasparkbank.se
- Skogsstyrelsen: www.skogsstyrelsen.se
- The Equator Principles: www.equator-principles.com
- United Nations Environment Program Financial Initiative(UNEP FI): www.unepfi.com